

„Spații” de Victorița Duțu – Atunci când gândul pur ia formă de stih

Motto: „Vreau/ Să pot/ Să regăsesc/ Visarea”

„Spații”, volumul de debut al Victoriței Duțu, apărut la Editura Muzeului Literaturii Române în august 2003, impresionează prin discursul liric, în care viața este definită ca un fluviu ce curge neîntrerupt, în cadrul căruia existența devine un simplu fragment, o ipostază. Cultivând o poezie a trăirilor profunde și zbuciumate, o poezie dinamică, în care imaginile sunt aranjate după un tipar dinainte stabilit, Victorița Duțu realizează în „Spații” splendide meditații, în care incertitudinile se împletesc cu motivul întoarcerii la viață, al renașterii, al descoperirii lui Dumnezeu. Scris pe un ton de confesiune, „Spații” are ca imagine nucleu nostalgia cerului și autocontemplarea spiritului. Versurile emoționează prin nevoia de așezare sub semnul veșniciei, prin dorința de a depăși tot ce se stă sub semnul efemerității. În „Spații”, intrarea într-o zonă sacră înseamnă parcurgerea căii spre realitatea absolută, opusă profanului, ce aduce cu sine purificare, reechilibrare, redobândirea puterii inițiale. Meditația religioasă, aspirația la desăvârșirea proprie, posibilă prin descoperirea lui Dumnezeu, dar și rugăciunea vorbesc despre găsirea drumului spre înțelepciune și spre libertate, spre adevăr.

Premiul Internațional de poezie "NAJI NAAMAN"

Victorița Duțu s-a născut pe 12 august 1971, la Podriga, în județul Botoșani. Licențiată a Facultății de Matematică și a Facultății de Filosofie din Iași și având un masterat în logică și hermeneutică, aceasta este în prezent, profesor titular de matematică, la un colegiu din București. După placheta de versuri „Spații” urmează volumele „Cuvintele”, „Vreau o altă lume”, „Călătoria gândului”, „Cea care aș fi”, „Singurătatea tatălui” și „Izvoarele vieții”.

Pe lângă literatură și munca de dascăl, Victorița Duțu mai are încă o preocupare – pictura. Despre această pasiune, poeta afirmă: „Pictorița din mine consideră că trebuie să picteze și să arate oamenilor ce face, invitându-i printr-un gest : ”să te privești în inimă și apoi să faci această rotire, către umărul stâng unde este așezată lumina cerului și apoi către cer, iar pictura să devină zbor ca și rugăciunea, ca și visul, ca și puterea și forța vieții. Prin această întoarcere ochii devin curați și poți să vezi Adevărul, Calea și Viața.”

Anul 2009 i-a adus autoarei o importantă realizare - Premiul Internațional de poezie "NAJI NAAMAN". În opinia ei, toate realizările sale de până acum sunt foarte mari, pentru că reprezintă darul lui Dumnezeu și reflectă curăția oamenilor care au contribuit la aceste împliniri. Conștientă că de una singură nu ar fi putut să facă nimic, Victorița Duțu spune că fiecare realizare a sa este extraordinar de importantă, pentru că a fost colosală la momentul în care a venit. Dincolo de toate însă, cea mai mare realizare a sa este puterea pe care i-o dă Dumnezeu de a merge înainte, orice ar fi.

„... trebuie/ Să devin/ Eu ...”

“Consider că mergem prea repede și nu mai avem timp să privim cerul, care se oglindește pe umerii noștri”, afirma Victorița Duțu. În „Cerc”, poemul cu care se deschide volumul „Spații”, autoarea încearcă să privească cerul, într-o încercare de revenire la obârșie, care este de fapt, întoarcerea spre Dumnezeu. Versurile oglindesc universul spiritual al autoarei prin viziuni răsturnate, tragice, ale neputinței ce se transformă în negație, într-o decădere a cunoașterii biblice, de la începuturi. Trecerea la ideea de zbor, de aripă se face încet. „Era în aripa mea/ Ochiul ce mă durea./ Zburam cu aripile strânse./ Zburam cu capul plecat./ Zburam cu mâinile-ntinse/ În zări.../ Spre El...” În aceeași poezie, natura, imaginea lumii

exterioare au rolul de a face să izbucnească deschideri ale interiorului, tributare introspecției. Contactul cu natura este în primul rând vizual, iar plasticitatea cuvintelor emoționează. „Ruptură de deal/ Și muchii de sferă/ Vin spre mine/ Și m-alungă-n larg./ Hei, oglindă a mării.../ Nu mă primi !!/ Nu mă primi !!”

Spiritul inadapabil, superior prin gândire al poetei, are conștiința lucidă a deșertăciunii. Geniul trăiește nemulțumirea, în raport cu planul existențial. În „Poarta ce s-a deschis”, autoarea merge mai departe, până la sondarea straturilor subconștientului și conștientului. „Dacă ar fi să adorm,/ M-aș gândi,/ Că mă voi trezi cândva,/ Departe în timp,/ În conștiința mea,/ Dar mie mi-e frică s-adorm,/ Mi-e frică să mă las/ Într-un somn adânc,/ Mi-e frică de/ Uitare.” Autoarea notează cu minuțiozitate gesturi, atitudini, emoții, frământări, folosind cuvinte ce sugerează durerea și expresii ce conferă o profundă pregnanță lirismului. „Spre cevalul din mine,/ Și vântul îmi spulberă pletele,/ Și glasul cântat/ Mă trezește din vis,/ Amintindu-mi,/ Că trebuie/ Să devin/ Eu ...” („Ceva”) sau „Ochiul din aripa mea/ Ce mă durea , plângea.” („Cerc”)

“Gândul pur”

De altfel, referindu-se la sine, Victorița Duțu spunea: “Totul încerc să îndrept către Dumnezeu. El este singurul care este și toată creația Lui poartă pecetea Sfintei Treimi, adică și noi. Nu e frumos, că omul a primit poruncă de la Dumnezeu să fie fericit?” Iată cum redă poeta această fericire: „Totul cântă și tace/ Ca-n vis,/ Dang, dang, dang,/ Cântă prin zăpadă/ Clopotul./ Cântare veche/ Înveșmântată în alb./ O carte uitată/ În deal la izvor./ Și mă-nvârt,/ Și dansez/ În cântec de clopot.” („Ceva”) Natura, oamenii și sacrul dau mărturie despre armonia desăvârșită a căutării și evocă patimile și năzuințele unui suflet însetat de lumină și mântuire. „Trebuie/ Să ajung/ La/ Gândul pur,/ La/ Gândul pur.../ Cuvintele mele/ Au încetat să mai fie./ Totul îmi cântă/ În privire și glas./ Eu plutesc în muzica din mine,/ Și privesc,/ Și privesc/ Și mă-nalț,/ Și mă-nalț/ Și nu mai știu ...” („Ceva”)

„Flacăra deveni rotundă”

În poemele Victoriței Duțu, nostalgia pământului se împletește cu mesajele cerului. Versurile ei vorbesc despre împăcare, despre miracolul dragostei pure, despre armonie. Peisajul interior face posibil ca ideea și sentimentul să prindă forme. Poeta iubește tot ce a fost creat de mâna lui Dumnezeu și se ancorează permanent în credință, ca în poemul „Culori”. „Mă-nvârt într-un picior,/ Mă-nvârt/ Și ploaia cade/ Deasupra mea,/ Spălându-mi/ Praful/ De pe haine./ Hainele subțiri/ Și florile/ Primesc binecuvântarea/ Luminii./ Privesc spre cer,/ Primindu-mi/ Sărutul ploii” sau în “Cerc”, unde cercul devine simbolul perfecțiunii. „O jumătate de flacăra/ Ardea în jos peste flori./ Crengile se scurgeau în flăcări/ Pe pământul arzând./ Ardea pământul mereu./ Vulcanic ardeau stelele,/ Visele...visele.../ Cealaltă jumătate de flacăra zbura./ Aripa creșteau prin locurile/ Unde ea ardea pământul,/ Aripa creșteau cu fața spre lună/ Aripa creșteau/ Pe acolo pe unde zbura/ Și-n nebunia ei mare se izbi/ De cealaltă jumătate a ei./ Luă foc tot pământul/ Și-n această ardere de jertfă/ Flacăra deveni rotundă.” Arderea de jertfă ne trimite cu gândul la actul religios, la părăsirea zonei profanului și întoarcerea la sacralitate.

„În cântec de clopot”

„E o dualitate pe care o trăiesc zilnic și cred că fiecare dintre noi trăiește așa prin ascunsul din noi. O parte din mine a țâșnit în sus, către cer, și cealaltă e rostogolită în bolovanii călcați de pașii oamenilor, indiferenți la mersul lumii și al lor”, se confesează poeta. În stihurile Victoriței Duțu, firescul gândului și naturalețea expresiei dau valoare conduitei

morale a creștinului, conduită din care face parte și rugăciunea. „Rugăciune/ Clopot/ Rugăciune/ Dangăt/ Bate clopotul/ Sună clopotul/ Rugăciune/ Rugăciune.” Sacrificiul dureros și sfânt al Celui din Veșnicii, simbol al forței morale și fizice, se regăsește în dangătul clopotului în fața cerului. Sunetul clopotului evocă ispita înfrântă, doborârea păcatului, conferind versurilor un sens special, o semnificație morală deosebită. Asemenea unui cântec solemn ce trimite în sufletul cititorului emoții tulburătoare, dangătul de clopot evocă moartea pe cruce a Mântuitorului, care devine astfel, prototipul crezului creștin. „Totul cântă și tace/ Ca-n vis,/ Dang, dang, dang,/ Cântă prin zăpadă/ Clopotul./ Cântare veche/ Înveșmântată în alb./ O carte uitată/ În deal la izvor./ Și mă-nvârt,/ Și dansez/ În cântec de clopot.” („Ceva”) De asemenea, lumânarea este evocată ca simbol al iluminării, al avansării sub îndrumarea divină pe calea la capătul căreia sufletul dobândește liniștea absolută. „Lumânare/ Călăuză de drum/ Lumânarea/ Ce lumineă/ Drumul...” („Cerc”)

„Totul trece./ Totul rămâne...”

Dispoziția sufletească a poetei, imposibilitatea de a trăi indiferența și detașarea contemplativă indică faptul că izvorul de apă vie din suflet, iubirea și devotamentul aflate în luptă cu răul și egoismul, cu ambițiile ce stăpânesc lumea, vor învinge. „Lumea/ Nu e decât/ Un amalgam/ De simboluri/ Absurde./ Veșnicia/ Coboară/ Printr-un cânt,/ Ce a încetat/ Să mai fie / Cuvânt.” („Poarta ce s-a deschis”) Ispita, răul pot fi biruite prin demnitate umană, prin hrănirea din pâinea Evangheliilor. Sufletul poetei este frământat de conștiința tragică a păcatului originar, de realitatea propriei impurități și tinde spre o lume albă, pură. Victorița Duțu ne invită la nașterea din nou a tot ceea ce este humă, a lutului, la puritatea ce triumfă asupra păcatului, la lumina ce domină întunericul, la raiul ce înfrânge iadul, la echilibrul ce biruie tentația. „Stau/ În întunericul de catran/ Al încăperii mele/ Și aștept/ Răsăritul soarelui./ Văd cum întunericul/ Se luminează încet,/ Dar sigur./ Semnalul cocoșului/ Anunță sosirea zorilor,/ Ca o trâmbiță puternică/ De lumineă/ În întunericul ce-și revarsă/ Chipul în/ Oglinda/ Din odaia mea.” („Culori”)

Confesiunea lirică, jocul pictural al luminilor și umbrelor, încărcătura metaforică, poetizarea unor imagini biblice, abordarea unor teme precum suferința, binele, răul, divinitatea aduc accente dramatice în „Spațiile” Victoriței Duțu. Spontaneitatea, firescul, inocența, sentimentul de înstrăinare, opțiunea între real și ideal vorbesc pe de o parte, despre neputința omenească de a-și depăși limitele în zborul spre înalt, iar pe de altă parte, despre libertatea lăuntrică. „E veșnică această/ Contradicție,/ Ce ne frământă/ Pașii și gândirea,/ Ne-apropie,/ Ne desparte/ Și iarași ne aruncă-n/ Orizonturi depărtate.” („Poarta ce s-a deschis”) Autoarea cântă universalitatea trecerii, a curgerii, a efemerului raportate la eternitate. „Munții răscoală munții,/ Timpul răscoală vremea,/ Locul așteaptă să vină sfârșitul,/ Omul așteaptă să vină iubirea./ Totul trece./ Totul rămâne.” („Poarta ce s-a deschis”)

Așteptarea

Durerea este văzută de Victorița Duțu ca un debut al frumuseții, al luminii. „Ochii vin spre mine/ Și genele mă dor,/ Mă doare tot,/ Inclusiv/ Bolta cerească/ A visului meu.” („Culori”) Lucrurile ce o înconjoară nu sunt reudse la simple elemente de decor, nu sunt dematerializate. De fapt, abstractizarea îi este străină poetei. În stihurile Victoriței Duțu, dorința de materialitate rămâne covârșitoare și trădează o puternică și vie curiozitate intelectuală. „Privesc mereu/ La o poartă galbenă,/ Deschisă/ Dar nu o pot trece,/ Pentru că sunt/ Prea mult afară/ Și prea puțin/ Înlăuntru” („Culori”) sau „Puterea/ De a găsi,/ De a

găsi lucrurile din afară,/ De a le descoperi esența,/ Esența din lăuntru. ” („Poarta ce s-a deschis”)

Motivul așteptării, specific romanticilor, folosit și de Eminescu, este preluat de Victorița Duțu în „Culori”. Impresia de ireal, de vis, imaginea vizuală a porții mereu deschise vorbesc despre iluziile pierdute, despre imposibilitatea împlinirii idealului în această lume imperfectă și ostilă, despre inadaptabilitatea celui ce vrea „o altă lume”. „Așteptarea/ Îmi răstoarnă gândurile,/ Devin o altă ființă,/ Cu o altă minte,/ Ce-mi ascunde/ Propriile mele gânduri./ Mi-e frică/ De poarta/ Mereu deschisă,/ Pe care nu intră nimeni.”

Culoarea dă forță și dramatism versurilor sale. Simțul estetic superior, viziunea stărilor pure, contrastele au la bază ideea obținerii adevărului, a cunoașterii paradisiace. Cromatica Victoriței Duțu denotă fantezie și exuberanță. „Apele lacului/ La început luminoase/ Și apoi revărsate/ Spre albastru,/ Înconjurat de verde,/ Ce merge spre galben,/ Galben ce urcă/ Spre violet/ Și apoi/ Spre albastru.” („Culori”)

„Noi nu putem cunoaște decât prin taina puterii Lui creatoare”

„...Pământul este creat de Dumnezeu și poartă pecetea Sfintei Treimi... Și m-am gândit la cele trei săgeți de lumină care poartă în ele pecetea treiului, Ele ce ating devine lumină , putere, energie, forță, culoare , sens. Sunt două sfere exterioare, una în întuneric, care abia se vede, și cealaltă lumina de la aceste energii, este vorba aici de partea lumii care ne este nouă arătată și dăruita nouă spre cunoaștere, și cealaltă parte care se ascunde, pentru că Dumnezeu este infinit, dar noi nu putem cunoaște decât prin taina puterii Lui creatoare”, spunea Victorița Duțu. În lumina acestor cuvinte, poeta ne invită pe noi, călătorii în lumea poeziei, să găsim intrarea într-un univers în care totul se descrie prin spații. Nu ne rămâne decât să trecem pragul și să ne bucurăm de imagini estetice de un lirism dens și luminos. „Poarta/ E larg deschisă/ Pentru călători/ Dar asta e intrarea...” (“Culori”)

Octavian Curpa □
Phoenix, Arizona